

Handläggare: Madeleine Hagerth
Telefon: 08 - 508 21 051

Till
Älvsjö stadsdelsnämnd
2011-09-29

Förslag till reviderade riktlinjer för familjevård för barn och ungdomar

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Lars Arvidsson
Stadsdelsdirektör

Göran Sjödin
Verksamhetsområdeschef

Sammanfattning

Socialförvaltningen har gjort en översyn av riktlinjerna för familjehemsvård av barn och ungdomar. Riktlinjerna baseras på gällande lagstiftning och FN:s barnkonvention samt det politiska uppdraget att särskilt genomlysna stadens barn- och ungdomsvård, BUSS-utredningen (SAN mars 2009).

Riktlinjerna har förändrats vad gäller ett förstärkt barnperspektiv, förstärkt tillsyn, stabilitet och långsiktighet, vårdnadshavares rättigheter och skyldigheter, förstärkt fokus på barns rätt till utbildning, eftervård samt utbildning av familjehem. Förvaltningen är i stort positiv till de föreslagna riktlinjerna och instämmer i vikten av att ytterligare ansträngningar görs för att säkerställa familjevårdens kvalitet. Staden bör dock beakta att detta medför krav på ytterligare insatser från stadsdelsförvaltningarnas familjevårdsverksamhet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom verksamhetsområde barn och ungdom och behandlats i förvaltningsgruppen 2011-09-22.

Bakgrund

Familjevård för barn och ungdomar har under en lång period varit föremål för debatt och krav på förändring, både nationellt och inom staden. FN:s Barnkonvention har funnits i drygt 20 år och synen på barn har under de åren gradvis förändrats. Samhällets stöd till barn i samhällsvård har granskats frekvent under senare år. Familjevård är idag den vanligaste formen av vård utanför hemmet, den bedrivs av lekmän med stöd av professionella och har en stark tradition i Sverige.

De gällande riktlinjerna för stadens familjevård av barn och ungdomar antogs av Kommunstyrelsen 2004-11-24. Smärre justeringar har skett efter detta.

Socialförvaltningen fick i januari 2008 ett stort uppdrag om en översyn av arbetet med utsatta barn och unga i staden, Barnuppdraget i Stockholms Stad, (BUSS) där ett av uppdragen var att föreslå förbättringar för stadens familjevård. Utredningen innehöll bl.a. ett stort antal förslag på hur familjevården i Stockholms stad kunde förbättras och utvecklas. Den konstaterade också att familjevården i Stockholm höll en hög kvalitet generellt men att vissa områden behövde förstärkas och utvecklas.

Socialförvaltningen fick efter BUSS-utredningen i uppdrag att fortsätta arbetet med utveckling och förändring av stadens familjevård och en projektledare tillsattes i januari 2010. Arbetet med att revidera riktlinjerna har pågått parallellt med projektet.

Socialnämnden har 2011-03-24 godkänt de reviderade riktlinjerna *Familjevård för barn och unga – Riktlinjer för handläggning och dokumentation*. Socialnämnderna har även överlämnat tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen för beslut.

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet till stadsledningskontoret och samtliga stadsdelsnämnder för yttrande senast 2011-10-01 (bilaga 1).

Sammanfattning av de föreslagna förändringarna i riktlinjerna

Ett förstärkt barnperspektiv

Vikten av att göra barn delaktiga genom att ge dem information och lyssna på barnens egna synpunkter har förtydligats i hela handlägningsprocessen. Synen på barn som subjekt har förstärkts och behovet av att barn får information på ett sätt som de kan förstå, oavsett ålder, har understrukits. Kraven på att dokumentera hur, när och vilken information som barnet fått har förtydligats.

Förstärkt tillsyn

Tillsynen av familjehemmen blir mer frekvent genom att minst fyra besök om året ska göras i familjehemmet. Minst ett av dessa besök ska vara oanmält. Barnets socialsekreterare åläggs att föra enskilda samtal med barnet, på annan plats än i familjehemmet, om barnet vill det.

Stabilitet och långsiktighet

En ökad stabilitet och trygghet för placerade barn måste eftersträvas. Utredningen som ligger till grund för ett beslut om vård i familjehem måste på ett tydligare sätt än vad som är fallet idag ta ställning till om placeringen av barnet ska vara långsiktig. Vikten av att öka stabiliteten för barn genom adoption eller vårdnadsöverflyttning samt, om placeringen bedöms vara kortsiktig, insatserna till vårdnadshavare tydliggörs.

Vårdnadshavares rättigheter och skyldigheter

För att det ska bli möjligt att avgöra om ett barn ska vara långsiktigt placerad behöver verksamma insatser till barnets vårdnadshavare erbjudas. Stadsdelsförvaltningarnas ansvar att erbjuda insatser för att förändra bristande föräldraförmåga, om vårdnadshavarna är villiga att ta emot en sådan insats, tydliggörs. Efter tre år stadgar socialtjänstlagen att överflyttning av vårdnaden till familjehemmet ska övervägas. I de fall barnet är boende i familjehem måste stadsdelsförvaltningarna erbjuda ett långsiktigt stöd till vårdnadshavarna för att deras förmåga att fungera som förälder på avstånd ska upprätthållas.

För att en vårdnadshavare ska kunna hålla kontakten med sitt placerade barn krävs ibland resor till ett familjehem. Tydliggörs att dessa resor och andra kostnader som en vårdnadshavare kan ha i samband med ett planerat umgänge ska betalas av socialtjänsten, som ett led i stödet till barnet för att ett umgänge ska ske. En prövning

av vårdnadshavarens ekonomiska förutsättningar kan behöva ske, men utgångspunkten måste vara barnets rätt till kontakt med sina vårdnadshavare/föräldrar. Förstärkt fokus på barns rätt till utbildning

Skolhuvudmannens skyldigheter förtydligas liksom socialtjänstens rätt att ställa krav på skolan när det gäller en placering av ett skolpliktigt barn. Det kan innebära att skolan ska delta vid överlämningen av ett barn till en ny skola och lämna adekvat underlag till den nya skolan. Socialtjänstlagen stadgar att det är socialtjänstens skyldighet att följa vården och där inbegrips både utbildning och hälsa. Socialtjänsten förfogar inte över vare sig skolan eller hälsovården men ska vara en aktiv part för att barnet ska få sina rättigheter på dessa områden tillgodosedda. De nya riktlinjerna hänvisar till stödmaterialet om samverkan som tagits fram gemensamt av utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen.

Barn i samhällsvård ska i så stor utsträckning som möjligt ha likvärdiga förutsättningar som andra barn, vilket kan innebära att de i vissa situationer behöver mer än andra barn. Vid placeringar av äldre barn bör övervägas om de ska få tillgång till dator med internetuppkoppling. Detta mot bakgrund att dagens skola ofta kräver att barn har tillgång till en dator i hemmet och att datorn i ett modernt samhälle är en förutsättning för både kommunikation och identitet, särskilt för unga människor.

Eftervård

Ett förtydligande av stadsdelsförvaltningarnas skyldighet att erbjuda barn och ungdomar eftervård har gjorts i förslaget till nya riktlinjer. Det kan innebära insatser i form av fortsatt familjehemsplacering, stödboende, särskilt stöd för att klara gymnasiet eller för att hitta bostad och arbete.

Utbildning av familjehem

I förslaget till reviderade riktlinjer förtydligas att alla familjehem ska ha genomgått grundutbildning för att bli godkända som familjehem för stadigvarande vård och få arvode. Familjehemmet ska genom avtal även förbinda sig att delta i fortbildning som erbjuds genom socialförvaltningens Resursteam för barn och ungdom.

Kommande förändringar i omvärlden

Den nya Skollagen börjar gälla 2011-07-01 men konsekvenserna för de familjehemsplacerade barnen går ännu inte att överblicka. Socialstyrelsen ska utarbeta en

handbok för familjevård och socialförvaltningen har träffat ansvariga tjänstemän för att föra fram stadens synpunkter. Socialstyrelsen har påbörjat ett arbete med ett evidensbaserat bedömningsinstrument för tilltänkta familjehem där en stadsdelsförvaltning har deltagit i arbetet. De två metoder som idag används för att utreda om familjehem är lämpliga för sitt uppdrag, Kälvestenmetoden och PRIDE, är inte evidensbaserade men har använts sedan länge. Ett nytt evidensbaserat bedömningsinstrument håller på att tas fram av socialstyrelsen och kommer att introduceras i staden så snart det är färdigutvecklat.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Riktlinjerna har förändrats vad gäller ett förstärkt barnperspektiv, förstärkt tillsyn, stabilitet och långsiktighet, vårdnadshavares rättigheter och skyldigheter, förstärkt fokus på barns rätt till utbildning, eftervård samt utbildning av familjehem. Förvaltningen är i stort positiv till de föreslagna riktlinjerna och instämmer i vikten av att ytterligare ansträngningar görs för att säkerställa familjevårdens kvalitet. Staden bör dock beakta att detta medför krav på ytterligare insatser från stadsdelsförvaltningarnas familjevårdsverksamhet.

Förvaltningen föreslår därmed att stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

1. Remissen: Förslag till reviderade riktlinjer för familjevård för barn och ungdomar.